

німецьких *Rechtsverordnung*, *Beschluss* чи *Entscheidung* тощо. Кожна з цих назв позначає акт з нетотожними юридичними функціями. Чимало труднощів виникає у перекладі українського терміна *наказ*, який, залежно від сфери застосування і типу документа, може позначати як внутрішнє *розпорядження*, так і адміністративний акт (англ. *order*, *prescription*, *appointment* тощо, нім. *Erlass*, *Verordnung*, *Verfügung* тощо).

Тому при передачі назв нормативних текстів та офіційних документів іноземними мовами необхідно пересвідчитися, чи обраний перекладний еквівалент позначає у цільовій правовій системі норму права або документ, які відповідають іноземним за численними параметрами, зокрема: типом норми/документа, їхнім місцем в ієрархії норм, суб'єктом, який уповноважений їх видавати/складати, колом повноважень, якими вони наділяють, адресатами, строком чинності, процедурою прийняття/укладення тощо (див. щодо цього також праці B. Schloer, E Wiesmann та ін.).

Ботвина Н.В., доцент Академії адвокатури України, кандидат філологічних наук, доцент

УКРАЇНСЬКА МОВА В СУДОВО-ЕКСПЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У різних видах судочинства окремо визначено випадки, коли суди не мають права ухвалювати рішення без проведення експертизи, якщо за законом призначення останньої є обов'язковим. Виникає питання про застосування мови викладення висновку судового експерта, тобто про мову судово-експертної діяльності.

Жодною з норм Закону України “Про судову експертизу” не визначається мова судово-експертної діяльності. Ні в Інструкції про призначення та проведення судових експертиз, ні в Науково-методичних рекомендаціях із питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 р., немає жодних вказівок щодо мови, на якій має здійснюватися судово-експертне провадження або оформлюватися висновок судового експерта.

Перехідними положеннями Закону України “Про засади державної мовної політики” внесено зміни до чинного процесуального законодавства внаслідок чого в ст. 7 ЦПК України, ст. 3 ГПК України та ст. 15 КАС України визначено, що мова відповідного виду судочинства визначається ст. 14 Закону України “Про засади державної мовної політики”. Кримінальний процесуальний кодекс України, що є чинним з 2012 р., у ст. 29 передбачає ведення судочинства в судах України українською мовою або мовою більшості населення тієї місцевості, у якій здійснюється правосуддя.

Станом на сьогодні в державних спеціалізованих судово-експертних установах до питання про мову судово-експертної діяльності визначилися різні підходи. До всіх судово-експертних установ України надходять постанови та ухвали від слідчих і судів про призначення судових експертиз, що виконані як українською, так і російською мовами. У деяких державних спеціалізованих судово-експертних установах висновки оформлюються виключно українською мовою; в інших у разі, коли в постанові або ухвалі про призначення судової експертизи окремо викладене прохання надати висновок російською мовою, судово-експертна установа оформлює висновок не державною, якою є українська, а російською мовою. У декількох судово-експертних установах визначення мови оформлення висновку вважають вирішеним постановою або ухвалою про призначення судової експертизи: якою мовою складена постанова або ухвала, такою мовою слід викласти й висновок судового експерта.

Останній варіант вирішення питання визначення мови оформлення висновку судового експерта видається найбільш досконалим. Постанова чи ухвала про призначення судової експертизи є процесуальним документом, отже, цей документ складається мовою, якою ведеться провадження в справі. Цим документом перед судово-експертною установою ставиться завдання виконати експертне дослідження та надати письмовий висновок і такий висновок є джерелом доказів у справі.

Співробітники судово-експертних установ Міністерства юстиції України не є державними службовцями, тому вимоги знати державну мову до них чинне законодавство не висуває. Відсутні вимоги й щодо обов’язкового знання судовими експертами регіональних мов за місцем провадження ними судово-

експертної діяльності. Судовий експерт повинен викладати висновок судової експертизи тією мовою, якою він вільно володіє, це може бути або державна мова, або мова більшості населення тієї місцевості, у якій здійснюється правосуддя в справі, у якій призначена судова експертиза.

Отже, твердження про те, що судово-експертна діяльність в Україні повинна здійснюватися виключно державною мовою, не відповідає реальному стану мовного питання в державі.

Гимер Н.О., доцент кафедри юридичної лінгвістики Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук

КОМУНІКАТИВНІ БАР'ЄРИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Комунікативні процеси в цілому вже були у полі зору різних науковців, зокрема у роботах Ф. Бацевича, А. Токарської, І. Кочан висвітлено різні аспекти вербальної та невербальної комунікації.

У загальному вигляді комунікативні бар'єри (фр. – застава, перепона) – різноманітні труднощі, непорозуміння, конфлікти, які виникають у міжособистісному спілкуванні й визначаються правовими лінгвістичними, когнітивними, соціальними, психологічними причинами.

Комунікативні бар'єри є однією з причин виникнення і розгортання внутрішньоособистісних, міжособистісних, внутрішньогрупових і міжгрупових конфліктів, які виникають в організаціях. За своїм змістом комунікативний бар'єр – це один з різновидів психологічного бар'єру, психологічного стану, який виявляється у неадекватній пасивності суб'єкта, що заважає виконанню тих чи інших дій.

Виникають вони на макро- і мікрорівнях. Макробар'єри пов'язані з середовищем, у якому відбуваються міжособистісна взаємодія, комунікативний процес. Проявляються вони в інформаційному перевантаженні (великий обсяг інформації знецінює її зміст), великій кількості носіїв інформації (газети, телебачення, конференції, звіти), використанні інформації (ексклюзивні дані застосовують для впливу на інших, доступ до